

AZ ÖRÖK IFJÚSÁG VIZE

Volt egyszer egy öreg király, s annak három szép dali fia. Ennek az öreg királynak az egyik szeme mindig nevetett, a másik pedig sírt. De azt senki sem tudta, hogy mi lehet ennek az oka. Egyszer aztán összetanakodik a három királyfi, s azt határozzák, hogy bemennek hozzá, s megkérdezik. Bemegy először a legidősebb, köszön illendőképpen, s kérdi:

- Felséges apámuram, ha szavammal meg nem sérteném, mi az oka, hogy az egyik szeme mindig nevet, a másik meg sír.

Megharagszik a király szörnyen, nem szól semmit, fölkap egy kést az asztról, a fiának hajítja. Áldott szerencsére a kés nem találta a fiút, belefürödött a falba, de bezzeg a fiú sem kérdezte másodszor, esze nélkül szaladott ki az udvarra. Kérdik odakünn az öccsei:

- Na, mit válaszolt az édesapánk?

- Menjetek be, majd megtudjátok.

Bemegy a középső királyfi, s éppen úgy jár, mint a bátyja. Esze nélkül szaladt ki ő is az udvarra. De egy szó nem sok, annyival sem mondta, hogy mi történt vele. Hát jól van, bemegy a harmadik is. Megáll szépen az ajtó előtt, kérdi az édesapját:

- Ugyan bizony, édesapám, miért sír mindig az egyik szeme, a másik meg nevet.

Éppen egy rettentő nagy buzogány volt a király kezében, s úgy a fiához lódítja, hogy ha éri, menten szörnyet hal. A buzogány a falba fűródott, a királyfi meg szépen kihúzta, odavitte az apjának, letette az asztrra, s mondotta:

- Itt a buzogány, édesapám. Ölj meg, ha vétettem kérdésemmel.

Megváltozott erre a király, lecsendesedett szörnyű nagy haragja, s mondta a fiának:

- Látom, édes fiam, hogy te nem ijedsz meg az árnyéktól. Felelek hát a te kérdésedre. Tudd meg, hogy az egyik szemem azért nevet, mert a szívemnek nagy öröme telik bennetek. A másik meg azért sír, mert nagyon öreg ember vagyok, s maholnap meg is halok. De ha valaki elhozná az örök ifjúság vizét, s még egyszer megfiatalodhatnám, majd meglátnád, hogy mind a két szemem nevetne.

- No, ha így van, édesapám - mondotta a fiú -, egy életem, egy halálom, addig megyek, míg az örök ifjúság vizét meg nem találom.

Azzal kifordult az ajtón, mondja a bátyjainak, hogy mi baja az öregnek. Ott egyszeriben elhatározzák, hogy mennek hárman háromfelé, s addig meg sem nyugodnak, míg az örök ifjúság forrását meg nem találják. Hátramentek az istállóba, hogy kiválasszák a legszebb, a legjobb paripákat. A két idősebbik királyfi hamar talált magának valót, de a legkisebbnek ez

sem tetszett, az sem tetszett. Amint nézegetné, tapogatná sorba a paripákat, jól arcba legyinti egy sovány, bogos csikó a farkával, s mondja neki:

- Hallod-e, királyfi, ha jót akarsz, engem válassz!

Ő bizony nem sokat gondolkozott: a bogos, sovány csikót választotta. Kacagott a két idősebb királyfi, gúnyolódott az öccsével, hogy melyik viszi majd a másikat, ő-e a csikót, vagy a csikó őt? Aztán felkaptak az aranyszörű paripákra, s szélnél sebesebben elvágattak. Na, kibotorkált nagy nehezen az udvarból a bogos csikó is, végigtámolygott az utcán, ki a város végére. Ott aztán ismét megszólalt a csikó:

- Búsulsz, úgy-e, kicsi gazdám?

- Hogyne búsulnék - mondotta a királyfi -, bátyáim talán már a világ végén járnak. Sohasem érem őket utol.

- Ne búsulj, kicsi gazdám, utol is éred, el is hagyod őket. Mert a te bátyáid már a legelső csárdában megállanak, ott tizenkét barátcsuhás zsivánnal kártyázni kezdenek, azok majd elnyerik minden pénzüket, s még a lovukat, de még a gúnyájukat is el kell, hogy adják a csárdásnak. De még ez sem lesz elég. Ott kell, hogy maradjanak szolgaságban.

Ahogy ezt mondotta a csikó, megrázkódott, s egyszeriben aranyszörű, hatlábú paripává változott.

- Ülj föl a hátamra, kicsi gazdám! Hogy menjek veled? Úgy-e, mint a madár, úgy-e, mint a villámlás, vagy úgy, mint a gondolat?

- Akárhogy menj, nem bánom, csak az örök ifjúság vizét megtaláljam.

Felszállott a táltos a levegőégbe, repült, mint a gondolat, még annál is sebesebben. Aztán leszállott egy sűrű rengeteg erdőben, éppen egy kis házikó előtt. Bemegy a királyfi, s hát egy olyan öregasszony ül a kuckóban, hogy az orra a térdét veri.

- Adjon isten jó estét, öreganyó!

- Köszönd, hogy öreganyónak szólítottál, mert különben csúful jársz. Hát mi szél hozott ide?

Elémondja a királyfi, hogy miben jár, hogy keresi az örök ifjúság vizét.

- Hej - mondja az öregasszony -, hallottam én hírét annak a víznek, de hogy hol s merre találod meg, azt igazán nem tudom megmondani. Hanem ezt a magas hegyet látod-e? A teteje éppen az eget veri. Ennek a hegynek a tulsó aljában lakik az én néném, az talán többet tud, mint én. De ha aztán megtalálsz, fiam, az örök ifjúság vizét, hozz nekem is egy korsócskával. Nem kívánom ingyen. Nesze, adok neked egy arany lókefét, talán még hasznát veheted.

Megköszönte a királyfi a lókefét, betette a tarisznyájába, elvette a korsócskát is az öregasszonytól, aztán föl pattant a lovára, s hipp-hopp! a táltos egyet ugrott, kettőt szökött, általugrott azon a rettentő magas hegyen, s éppen a kis házikó előtt szállott le. Bemegy a

királyfi, hát ott egy még öregebb asszony ül a kuckóban. Ennek az orra éppen a földet verte. Köszönti illendőképpen:

- Adjon isten jó estét, öreganyó!

- Köszönd, hogy öreganyónak szólítottál, mert különben bekaptalak volna. Hát hol jársz itt, ahol a madár se jár?

Elémondja a királyfi, hogy miben jár.

- Hej, édes fiam, hallani hallottam a híret az örök ifjúság vizének, én is szeretnék ám egy korsócskával abból a vízből. De bizony, nem tudom megmondani, hol s merre keressed. Hanem látod-e ezt a rettentő nagy hegyet? Azon túl lakik az én néném, éppen az aljában, az mindent tud ezen a világon. Bizonyosan útbaigazít. Nesze, fiam, adok neked egy arany törölt, talán veszed valami hasznát. De aztán meg ne feledkezzél rólam! Hozz nekem is egy korsócskával abból a vízből.

Meg sem állott a királyfi, a táltos egyet ugrott, kettőt szökött, ott volt az öregasszony háza előtt. Bemegy, köszönti illendőképpen az öregasszonyt, de ez csakugyan lehetett ezeresztendő, ha nem több. Mondja a királyfi, hogy miben jár.

- No, fiam, jó helyre hozott a szerencséd. Tündér Ilona várában megtalálod az örök ifjúság vizét. Itt szembe ezen a magas hegyen menj keresztül, aztán elérsz a Kék-tengerhez, a Kék-tengerben van hetvenhét sziget, a hetvenhetediken van Tündér Ilona vára. De tudd meg, hogy ez a vár folytonosan forog, s csak úgy kerülsz belül, ha a lovad keresztülugrik a falán. Csak aztán vigyázz, kösd be jól a lovadnak a farkát, hogy egy szál se maradjon ki belőle, mert ha csak egy szál is a vár falához ér, megcsendül a vár, talpra áll, amennyi tündér mind, s ízzéporrá törnek téged. Ha benn vagy a várban, annak a közepén megtalálod a Tündér Ilona hálószobáját. Az ő ágya nincs sem égen, sem földön, ég s föld között lebeg. Viráglajtója van hozzá támasztva, azon menj fel. Az ágy felett van egy aranypintyőke kalitkában, annak a száját kösd be egy arany hajszállal, hogy föl ne ébressze Tündér Ilonát. A szobának a két sarkában van két forrás, az egyikben a halál vize, a másikban az örök ifjúság vize buzog. Meríts mind a kettőből, hozz nekem is egy korsócskával az örök ifjúság vizéből, hej, mert szeretnék még én is egyszer fiatal lenni, fiam.

No de ez még nem volt elég, adott az öregasszony egy lóvakarót is a királyfinak. Megköszönte szépen a királyfi a jó tanácsot s az ajándékot, úgy tett, ahogy az öregasszony tanácsolta, s még aznap beugratott Tündér Ilona várába, de úgy, hogy senki lélek észre nem vette. Aztán fölment szépen Tündér Ilona szobájába, hát csakugyan ott lebegett az ágy ég s föld között. Fölmegy a viráglajtóján, s ím ott alszik Tündér Ilona, hosszú aranyhajával végig betakarva. Nézte, nézte a szépséges szép királynét, de mégis eszibe jutott, hogy nem Tündér

Ilonáért jött ide. Ámbátor szerette volna elvinni magával. Hamar bekötötte az aranypintyőke száját egy arany hajszállal, aztán telemerítette a korsócskákat az örök ifjúság vizéből, s merített egy korsóval a halál vizéből is. Úgy, ahogy jött, kiment a szobából, felült a táltosra hirtelen, de nagy sietségében nem kötötte fel jól a táltos farkát, egy szál kilógott, s attól akkorát csendült a vár, hogy a tündérek mind talpra kerekedtek, s amennyien voltak, utána a királyfinak! Vágtatott a táltos, mint a gondolat, de egyszer csak megszólal:

- Nézz vissza, édes gazdám, mit látsz, mert a jobb fülem töve erősen viszket.

Visszanéz a királyfi, s látja, hogy a tündérek mindjárt utolérnek.

- Végünk van, édes lovam, jönnek a tündérek.

- Ne félj, édes gazdám, csak vedd hátra a lókefét!

Hátraveti a királyfi a lókefét, s ím abból egy rengeteg sűrű erdő növekedett, a tündéreket megállította az útjokban. Hanem egy perc múlva, kettő múlva megint csak megszólal a táltos:

- Nézz vissza, kicsi gazdám, mit látsz, mert erősen viszket a bal fülem töve.

Visszanéz a királyfi, s hát a tündérek nyargalnak veszettül utána.

- Végünk van, édes lovam! Mindjárt utolérnek a tündérek.

- Ne félj, kicsi gazdám, csak vedd hátra az aranytörlőt.

Visszaveti a királyfi az aranytörlőt, s ím, halljatok csudát, rettentő nagy tenger lett a törlőből. A tündérek meghökkentek, s mire összeszedték magukat, jó messzire nyargalt a táltos. Vágtatott a táltos, hogy szakadott le a hab a hátáról, de megint csak megszólal:

- Kicsi gazdám, nézz vissza, mert most már mind a két fülem töve viszket.

Visszanéz a királyfi. Bezzeg hogy a tündérek voltak megint.

- No, most igazán végünk van, édes lovam, mindjárt a farkadba kapaszkodnak a tündérek.

- Ne félj, kicsi gazdám, csak vedd hátra a lóvakarót!

Hátraveti a királyfi a lóvakarót, s lett abból mindjárt olyan sűrű rengeteg erdő, hogy madár sem tudott volna átrepülni közte. A tündérek már most csakugyan nem tudtak továbbmenni. Nagy dérrrel-dúrral vissza kellett, hogy térjenek.

Hogy a tündérektől megszabadultak, sorba elmentek az öregasszonyokhoz. Mind a háromnak vitt egy korsócska vizet a királyfi, s csak egy kortyot ittak belőle, úgy megfiatalodtak mind a hárman, hogy az csupa csuda volt. Továbbment a királyfi, s odaért abba a csárdába, ahol a két bátyja elvesztette pénzét, lovát s mindenét. Még most is ott voltak a bátyjai. A csaplárosnak dolgoztak, úgy fizették le a tartozásukat. Hanem a királyfi kiváltotta a bátyjait, s úgy indultak hárman hazafelé.

Útközben elbeszélte, hogy milyen nagy szerencsével járt. Nem tetszett ez az idősebb királyfiaknak, szégyenlették erősen, hogy ők hiába indultak szerencsét próbálni. Összesúgtak-

búgtak, az öccsüknek levágták kezét-lábát, s az út mellett egy kútba beledobták. Ők meg szépen hazamentek, vitték az örök ifjúság meg a halál vizét, s eldicsekedtek az apjuknak, hogy így meg úgy jártak be országot-világot, csakhogy teljesítsék szíve kívánságát. Hanem hiába, az öreg királynak ezután is sírt az egyik szeme, sírt, mert a legkisebbik fia nem került haza, s hiába dicsekedtek a bátyjai, nem tudták megmondani, hogy melyik az ifjúság s melyik a halál vize.

Hát eközben a kicsi királyfival mi történt?

A kicsi királyfival az történt, hogy áldott szerencsére a bátyjai egy csodaforrásba dobták. Csonka lába, karja egyszeriben kinőtt, kimászott a kútból, s szép csöndesen hazament. De elébb felöltözött szolgálégénynek, úgy ment az apja elé, s kérte, hogy fogadja fel kocsisnak. A királynak tetszett a szemrevaló legény, mindjárt felfogadta igáskocsisnak.

Telt-múlt az idő, s az öreg király nem tudta, hogy melyik víz a másik. Kihirdettette az egész országban, hogy hat szekér aranyat ad annak, aki megmondja, hogy melyik az örök ifjúság s melyik a halál vize. Jöttek mindenfelől szerencsepróbálók, mesterkedtek mindenféleképpen, de egy sem tudta megmondani, melyik az örök ifjúság s melyik a halál vize. Akkor eléállott az igáskocsis, s megmutatta, hogy melyik korsóban van az örök ifjúság s melyikben a halál vize. Ivott is mindjárt az öreg király egy jó nagyot az örök ifjúság vizéből, s abban a szempillantásban úgy megfiatalodott, akárcsak a fiai, olyan dali szép legény lett belőle.

Örült a király szertelenül, no de nem sokáig tartott az öröme, mert ím, hozzák a hírt, hogy Tündér Ilona felkerekedett minden katonájával, s hogy aranyhidat építtetett a várától a város határáig. Ezen a hídon sétál be a városba, s kő kövön nem marad, de még egy élő lélek sem elevenen, ha a király hozzá nem küldi azt a fiát, aki merített az örök ifjúság meg a halál vizéből. Mit volt mit tenni, küldötte a király a legidősebb fiát.

- Eredj fiam, ha csakugyan ott voltál, kérj pardont s gráciát* Tündér Ilonától.

Megszontyolodott erősen a királyfi, de hiába, menni kellett. Hanem az aranyhídra nem mert rálépni, csak mellette ódalgott lesütött szemmel, s úgy ment Tündér Ilona elé. Kérdi Tündér Ilona:

- No hát, te voltál az én váramban?

- Én voltam - felelt a királyfi.

- Ha te voltál, mondd meg, hogy áll az én váram?

- Úgy, mint a többi, a földön.

- Hát a kutam?

- Úgy, mint a többi kút, a földben.

- Hát az ágyam?

- Mint a többi ágy, a földön.

- Nem igaz - kiáltott Tündér Ilona -, nem voltál az én váramban! Mars vissza az apádhoz, s mondd meg neki, küldje ide azt a fiát, aki nálam járt.

Hazamegy a királyfi nagy szégyenkezve, s most a király elküldte a középső fiát. De az éppen úgy járt, mint az idősebb. Még jobban, mert Tündér Ilona nagy haragjában lehúzatta, s ötvenet vágatott rá.

Hazamegy a középső királyfi, s szörnyű nagy búnak ereszkedik a király. Szavát sem lehetett venni. Egyik szeme sem nevetett, sírt mind a kettő. Akkor aztán bement az igáskocsis, s mondta:

- Felséges királyom, életem-halálom, kezedbe ajánlom, látom, hogy nagy a bánatod, hátha én segíthetek rajtad.

- Nem segíthetsz te rajtam fiam, sokkal nagyobb az én bajom annál. Hej, csak volna itthon a legkisebbik fiam, búmat sem mondanám.

Mondja az igáskocsis:

- Felséges királyom, adjon nekem bíboros, bársonyos gúnyát, olyant, amilyen a két idősebb fiának van, s hátha akkor megvigasztalódik.

"Jól van - gondolta a király - úgy lesz, ahogy lesz" - odaadta a legkisebb fia gúnyáját. Fölveszi magára a legény, s csak nézi, nézi a király, nagyot kiált:

- Te vagy az, te vagy az, az én kedves fiam!

Ment a királyfi, de mindjárt. Fölkapott a táltos lovára, s úgy vágatott végig az aranyhídon. Mikor Tündér Ilona meglátta messziről, mondotta magában: "No, most az igazi jön. Ez volt s nem más az én váramban!" Ahogy ezt mondotta, előtte termett a királyfi, szalutált neki katonásan.

- Itt vagyok, felséges királyné. Én voltam a te várásban.

- No, ha te voltál, hogy áll az én váram?

- A te várád, felséges királyné, a Kék-tenger hetvenhetedik szigetén van, aranykacsának a lábán áll, s forog szüntelenül.

- Igazad van. Mondd meg nekem mostan, hogy áll az én kutam?

- A te kutad a hálósobádban van. A két sarkában van két forrás. Az egyikben az örök ifjúság, a másikban a halál vize buzog.

- Igazad van. Hát az ágyam hogy áll?

- A te ágyad, felséges királyné, ég s föld között lebeg, s virágos lajtorján lehet reá menni.

- Te voltál az én váramban, te voltál - mondotta Tündér Ilona -, s enyém is vagy mostan! Ásó, kapa s a nagyharang válasszon el minket.

Bezzeg lett nagy háborúságból mindjárt nagy vígasság, dínomdánom, hejehuja, lakodalom. Egyik szeme sem sírt a királynak, de nevetett mind a kettő. Mindjárt általadta egész királyságát a legkisebbik fiának. Nem volt egyéb gondja ezután, csak nevetett mind a két szeme.

Még ma is élnek, ha meg nem haltak.